

هدية
HÄDIYAH

ዘካና ጾምን የሚመለከቱ አጠር ያሉ መልዕክቶች

رسالتان موجزتان في الزكاة والصيام

አማርኛ

أمهري

የተከበሩ ሸይኽ

ዐብዱልዐዚዝ ቢን ዐብደላህ ቢን ባዝ
ሀያሉ አላህ ይዘንላቸውና

رِسَالَتَانِ مُوجَزَتَانِ فِي الزَّكَاةِ وَالصِّيَامِ

ዘካና የምን የሚመለከቱ አጠረ ያሉ መልዕክቶች

سَمَاحَةُ الشَّيْخِ

عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَازٍ

رَحِمَهُ اللَّهُ

የተከበሩ ሸይኽ

ዐብዱልዐዚዝ ቢን ዐብደላህ ቢን ባዝ

ሀያሉ አላህ ይዘንላቸውና

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ዘካና ፆምን የሚመለከቱ አጠር ያሉ መልዕክቶች

የተከበሩ ሸይኽ

ዐብዱልዐዚዝ ቢን ዐብደላህ ቢን ባዝ

ሀያሉ አላህ ይዘንላቸውና

የመጀመሪያው መልዕክት:

ዘካን የተመለከተ አንገብጋቢ ጥናት:

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩጎሩህ በጣም አዛኝ በሆነው:

ምስጋና ሁሉ ለብቸኛው አላህ የተገባ ነው። የአላህ ሰላትና ሰላም ከእሳቸው በኋላ ነብይ የሌለ በሆኑት ነብይ፣ በቤተሰቦቻቸውና በባልደረቦቻቸውም ላይ ይስፈን፤ በመቀጠል:

እነዚህን የተወሰኑ መልዕክቶች ለመጻፍ ያነሳሳኝ በርካታ ሙስሊሞች ግዴታ የሆነውን ዘካ ከማውጣት ስለተዘናጉ ለማስታወስና ስለርሱ ለመምከር ነው። በእስልምና የዘካ ጉዳይ የላቀ ከመሆኑም ጋር በርካታ ሙስሊሞች በተደነገገው መልኩ አያወጡትም። በተጨማሪም እስልምና ያለነርሱ የማይስተካከልባቸው ከሆኑት አምስቱ ማዕዘናቱ መካከል አንዱ ዘካ ስለሆነም ነው። ይህም ነቢዩ ሶሊሷ ዓለይሂ ወሰለም እንዲህ በማለታቸው ነው:

«بُئِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامَ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ، وَصَوْمَ رَمَضَانَ، وَحَجَّ الْبَيْتِ».

"እስልምና በአምስት ነገሮች ላይ ተገንብቷል፡- ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ አለመኖሩን እና ሙሐመድ የአላህ መልዕክተኛ መሆናቸውን መመስከር፣ ሰላትን ደንብና ሥርዓቱን ጠብቆ መስገድ፣ ዘካ መስጠት፣ የረመዳንን ወር መጾም እና ሐጅ ማድረግ (የአላህን ቤት መጎብኘት) ናቸው።" ሰሊክ ለመሆኑ ተስማምተውበታል።

ዘካ በሙስሊሞች ላይ ግዴታ መደረጉ ከእስልምና ጉልህ ውበቶች መካከል መሆኑንና እስልምና የተከታዮቹም ጉዳይ እንደሚያሳስበው የሚያሳይ ነው። ይህም (ዘካ) ጥቅመ ብዙ ስለሆነና ድሃ የሆኑ ሙስሊሞች ዘካ ማግኘት ስለሚያስፈልጋቸው ነው።

ከዘካ ጥቅሞች መካከል፡ ነፍስ መልካም የዋለላትን የመውደድ ባህሪ ስላላት በሀብታምና ድሃ መካከል የውዴታን ትስስር ያፀናል።

ከጥቅሞቹ መካከል፡ ነፍስን ያፀዳልም ያጠራልም። ነፍስን ከስስታምነትና ስቋንቋንነት ባህሪ ያርቃታል። ይህንን ሃሳብም የተከበረው ቁርአን በዚህ አንቀፅ አንፀባርቆታል፡

﴿حُذِّ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةٌ تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا...﴾

{ከገንዘቦቻቸው ስትሆን እርሷ የምታጠራቸውና የምታፋፋቸው የሆነችን ምፅዋት ያዝ።} [አት ተውባህ፡ 103]

ከጥቅሞቹ መካከል፡ ሙስሊም የሆነ ሰው ለተቸገሩ የቸርነትን፣ የደግነትና የርህራሄ ባህሪ መላበስን ያለማምዱታል።

ከጥቅሞቹ መካከል፡ በረከት፣ ጭማሪና ያወጣው ወጪ ከአላህ ምትክ ይዞለት ይመጣል። አላህ እንዲህ ብሏል፡

﴿...وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾

{ከማንኛውም ነገር የምትለግሱትን እርሱ ይተካዋል። እርሱም ከሲሳይ ሰጪዎች ሁሉ በላጭ ነው።} [ሰበእ፡ 39] ነቢዩም (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ሶሊኩ በሆነ ሐዲሥ አላህ እንዲህ ይላል ብለዋል፡

﴿يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ نُنْفِقْ عَلَيْكَ...﴾

"የአደም ልጅ ሆይ! ስጥ ላንተ እንሰጥሃለን" ከዚህም ውጪ የሆኑ በርካታ ጥቅሞች አሉት።

ዘካ ከማውጣት የሚሰስት ወይም ሲያወጣ የሚያጓድል ሰውን በሚመለከት ከባድ ዛቻ መጥቷል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٦﴾ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتَكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٧﴾﴾

{እነዚያንም ወርቅንና ብርን የሚያደልቡትን በአላህም መንገድ ላይ የማያወጧትን በአሳማሚ ቅጣት

አብስራቸው።

በርሷ ላይ በገሀነም እሳት ውስጥ በሚጋልባትና ግንባሮቻቸውም፣ ጎኖቻቸውም፣ ጀርባዎቻቸውም በርሷ በሚተኮሱ ቀን (አሳማሚ በሆነ ቅጣት አብስራቸው)። ይህ ለነፍሶቻችሁ ያደለባችሁት ነው። ታደልቡት የነበራችሁትንም ቅመሱ (ይባላሉ)።} [አት ተውባህ፡ 34 - 35] ሶሊክ ከሆነ ሐዲሥ እንደምንረዳው ዘካው ያልወጣለት ገንዘብ ባጠቃላይ የትንሳኤ ቀን ባለቤቱ የሚቀጣበት ድልብ ነው። ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«مَا مِنْ صَاحِبِ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ لَا يُؤَدِّي حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحٌ مِنْ نَارٍ فَأُحْمِيَ عَلَيْهَا فِي نَارٍ جَهَنَّمَ فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ فَيَرَى سَبِيلَهُ: إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ».

"የወርቅና የብር ባለቤት ሆኖ ሐቃቸውን የማይወጣ ሰው የትንሳኤ ቀን ለርሱ የእሳት ዝርግ ተዘርግቶለት በርሷ በጀሃነም እሳት ውስጥ ሳይቃጠል፤ ጎኑም፣ ግንባሩና ጀርባውም ሳይተኮስ አይቀርም።" በቀዘቀዘች ቁጥር እየተመላለሰች መጠኑ ሀምሳ ሺህ አመት የሚያህል ለሆነ ቀን ይተኮሳል። ይህም በባሮች መካከል ፍርድ ተፈርዶ መንገዱ ወደ ጀነት ወይስ ወደ እሳት ነው የሚለውን እስኪመለከት ድረስ የሚዘልቅ ነው።"

ቀጥለውም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) የግመል፣ የከብትና የፍየል ባለቤት ሆኖ ዘካውን ስለማያወጣ ሰው ጠቀሱ። እርሱም ቢሆን ዘካውን ባለማውጣቱ የትንሳኤ ቀን እንደሚቀጣ ተናገሩ።

የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ማለታቸውም በሶሒክ ሐዲሥ ተዘግቧል፡-

«مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ شُجَاعًا أَفْرَعُ لَهُ زَيْبَتَانِ يُطَوِّفُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ يَأْخُذُ بِلَهْزِمَتَيْهِ (يَعْنِي شِدْقَيْهِ)، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا مَالِكَ، أَنَا كُنْزُكَ»، ثُمَّ تَلَا النَّبِيُّ ﷺ قَوْلَهُ تَعَالَى: ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ...﴾

"አላህ ገንዘብ ሰጥቶት ዘካውን ያለወጣ ሰው ገንዘቡ የትንሳኤ ቀን መላጣና ከአይኖቹ በላይ ጥቋቁር ነጠብጥብ ያሉበት ዘንዶ ተመስሎ ይመጣበታል። ቀጥሎ ፊቱን እየበጨቀ "እኔ ገንዘብህ ነኝ። እኔ ድልብህ ነኝ።" ይለዋል። ቀጥለው ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ይህንን አንቀፅ አነበቡ {እነዚያም አላህ ከቸርታው በሰጣቸው ገንዘብ የሚነፍጉ እርሱ ለእነሱ ደግ አይምሰላቸው። ይልቁንም እርሱ ለእነሱ መጥፎ ነው። ያንን በርሱ የነፈጉበትን በትንሳኤ ቀን (እባብ ሆኖ) ይጠለቃሉ።} [አሉ ዒምራን: 180]

ዘካ ግዴታ የሚሆነው ከአራት የንብረት አይነቶች ነው።

ከመሬት ከሚወጡ እህሎችና ፍራፍሬዎች፣ የሚሰማሩ ከሆኑት ከሶስቱ የቤት እንስሶች፣ ከወርቅና ከብር፣ ከንግድ ሽቀጥ ነው።

ለነዚህ አራት የገንዘብ አይነቶች ባጠቃላይ የተወሰነላቸው የዘካ መነሻ አላቸው። ከዛ በታች ባለ የገንዘብ መጠን የዘካ ግዴታ አይኖርም። የአዝርእትና ፍራፍሬ የዘካ መነሻ መጠን፡ አምስት "አውሱቅ" ነው። አንድ "ወሰቅ" በነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) "ሷዕ" (የቁና መለኪያ) ስልሳ "ሷዕ" ነው። ስለዚህ ተምርም፣ ዘቢብም፣ ስንዴም፣ ሩዝም፣ ገብስና የመሳሰሉትም የዘካ መነሻ መጠናቸው በነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) የቁና መለኪያ መሰረት 300 (5*60) ቁና ነው። አንድ "ሷዕ"ም መካከለኛ እጅ ባለው ሰው አራት ሙሉ እፍኝ ነው።

አዝርእቱና የተምር ዛፉ እየጠጡ የበሰሉት ባልተለፋበት ውሃ ማለትም በዝናብ፣ በወንዝ፣ በወራጅ ምንጭና በመሳሰሉት ከሆነ ይህ መጠን የደረሰለት ሰው የማውጣት ግዴታ ያለበት አስራት (አንድ አስረኛውን) ነው።

አዝርእቱ የበሰለው በወጪና በልፋት ከሆነ ለምሳሌ ውሃ በግመል ጭኖ እያመላለሰ፣ ውሃን ከፍ አድርገው የሚያጠጡ በሆኑ ትራክተሮችና በመሳሰሉት ከሆነ ሶሊክ በሆነ ሐዲሥ ከአላህ መልክተኛ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንደተረጋገጠው ዘካ የማውጣት ግዴታ ያለበት የአስራት ግማሽ (የአንድ አስረኛው ግማሽ ማለትም 1/20)

ነው።

የሚሰማሩ የሆኑ ግመሎች፣ ከብቶችና ፍየሎች የዘካ መነሻ መጠናቸው ከአላህ መልክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ሶሊክ በሆኑ ሐዶሦች በዝርዝር ተገልጿል። ማወቅ የፈለገ ሰው የእውቀት ባለቤቶችን ስለጉዳዩ በመጠየቅ ማወቅ ይችላል። ማሳጠርን ስላሰብን እንጂ አንባቢው የተሟላ ፋይዳ እንዲያገኝ እንጠቅሰው ነበር።

የብር (የሲልቨር) የዘካ መነሻ መጠን መቶ አርባ "ሚሥቃል" ነው። በሳውዲ ዓረቢያ ዲርሃም ደግሞ ሃምሳ ስድስት ሪያል ነው።

ዝቅተኛው የወርቅ የዘካ መነሻ መጠን ሐያ "ሚሥቃል" ነው። በሳውዲ የወርቅ ሳንቲም ደግሞ አስራ አንድ የወርቅ ሳንቲም ከአንድ የወርቅ ሳንቲም ሶስት ሰባተኛ ነው። በግራም ደግሞ ዘጠና ሁለት ግራም ነው። ከወርቅም ይሁን ከብር ይህንን መጠን ከደረሰና ሳይቀነስ አመት ዘሮ ከመጣ ማውጣት ግዴታ የሚሆንብን መጠን የአስራት ሩብ (1/40) ያህል ነው።

በአመት መካከል የሚገኝ ትርፍ ወደ መነሻው ጋር ተደምሮ አብሮ ይቆጠራል እንጂ ትርፉ ለብቻው አዲስ አመት አይቆጠርለትም። ልክ እንደዚሁ ከእንስሶች የሚወለዱ ልጆች መሰረታቸው የዘካ መነሻ ላይ ከደረሱ በዓመት መካከል የሚወለዱ ልጆቹም ዘካ መቁጠር ከተጀመረበት አመት ይጀመራሉ እንጂ አዲስ አመት

አይጀመርላቸውም።

ዛሬ ላይ ሰዎች የሚገበያዩበት የወረቀት ገንዘብ ዲረሃምም ተባለ፣ ዲናርም ተባለ፣ ዶላርም ተባለ ወይም ከዛውጪ ስያሜ ቢሰጠው መጠኑ የብርን (የሲልቨር) ወይም የወርቅን የዘካ መነሻ ደርሶት ዓመት ከዘረ የወርቅና የብር ተመሳሳይ ብይን አለው። ዘካ ማውጣትም ግዴታ ይሆንበታል።

የወርቅና የብር የሴት ጌቶች በተለይ የዘካ መነሻ መጠን ከደረሱና ለአመት ያህል በባለቤትነት ከዘሩ ለመጠቀሚያነት የተዘጋጁ ወይም ለሰው ያዋስነውም ቢሆን እንኳ በትክክለኛው የዑለሞች አቋም መሰረት እንደወርቅና ብር ሳንቲሞች ዘካ ይወጣቸዋል። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) በተናገሩት በዚህ ሐዲሥ ጥቅል ሃሳብ ውስጥ ስለሚካተት ነው፡

«مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ لَا يُؤَدِّي زَكَاتَهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحٌ مِنْ نَارٍ».

"የወርቅና የብር ባለቤት ሆኖ ሐቃቸውን የማይወጣ ሰው የትንሳኤ ቀን ለርሱ የእሳት ዝርግ ተዘርግቶለት በርሷ በጀሃነም እሳት ውስጥ ሳይቃጠል የሚቀር የለም።" ቀደም ብሎ እስከተጠቀሰው የመጨረሻው ሐዲሥ ድረስ ያንብቡ!

እንዲሁም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) በአንድ ሴት እጅ ላይ የወርቅ አንባር ተመልክተው እንዲህ ማለታቸው ተረጋግጧል፡

«أَتُعْطِينَ زَكَاةَ هَذَا؟»، قَالَتْ: لَا، قَالَ: «أَيُّسْرُكَ أَنْ يُسَوِّرَكَ اللَّهُ بِهِمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَوَارَيْنِ مِنْ نَارٍ!»، فَأَلْفَتْهُمَا، وَقَالَتْ: «هُمَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ».

"የዚህን ዘካ ትሰጪያለሽን?" እርሷም "አይ" አለች። እርሳቸውም "የትንሳኤ ቀን አላህ ሁለት የእሳት አንባር እንዲያለብሽ ትፈልጋለሽ እንዴ?" አሏት። እርሷም አውልቃ ጣለቻቸውና "እነዚህ አንባሮችን ለአላህና ለመልክተኛው ትቻቸዋለሁ።" አለች። አቡዳውድና ነሳኢይ ሐሰን በሆነ ሰነድ ዘግበውታል።

ከኡሙ ሰለማ (አላህ መልካም ስራዋን ይውደድላትና) እንደተላለፈው፡ እርሷ የወርቅ ጌጥ ትለብስ ነበርና "የአላህ መልክተኛ ሆይ! እርሱ (ቁርአን ውስጥ) ድልብ ተብሎ የተጠራው ነው?" በማለት ጠየቀቻቸው። እርሳቸውም፡

«مَا بَلَغَ أَنْ يُزَكِّيَ فُزِّيَ فَلَيْسَ بِكَزٍّ».

"ለዘካ የደረሰውን ዘካ ከወጣለት ቁርአን ውስጥ የተጠቀሰው ድልብ አይሆንም።" አሏት። ሌሎችም ይህንን ሃሳብ ያዘሉ ሐዲሶች ተደማምረው የወርቅና የብር ጌጦች ዘካ እንደሚወጣቸው እንረዳለን።

የንግድ ሽቀጥን በተመለከተ የአመቱ መጨረሻ ላይ ተገምቶ ከተመኑ የአስራት ሩብ (የአንድ አስረኛ ሩብ ማለትም 1/40) ይወጣለታል። ይህም የሽቀጡ ተመን በመጣበት ዋጋ ቢሆንም ወይም ከመጣበት በላይ ቢሆንም ወይም ቢያንስ ዘካ የሚወጣው በእለቱ ተመን ነው። የዚህም ማስረጃ የሰሙራህ ሐዲሥ ነው። ሰሙራህ እንዲህ አለ፡

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنَا أَنْ نُخْرِجَ الصَّدَقَةَ مِنَ الَّذِي نُعِدُّهُ لِلْبَيْعِ».

“የአላህ መልክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ለንግድ ያዘጋጀነውን ሸቀጥ ዘካ እንድናወጣለት ያዙን ነበር።” አቡዳውድ ዘግበውታል።

እዚህ ውስጥም ለንግድ የተዘጋጁ መሬቶች፣ ህንፃዎች፣ መኪናዎች፣ ትራክተሮችና ከነዚህም ውጪ ያሉ ለንግድ የተዘጋጁ የሸቀጥ አይነቶች ይካተታሉ።

ለንግድ ሳይሆን ለኪራይ የተዘጋጁ ህንፃዎች ዘካ ግዴታ የሚሆንባቸው የኪራይ ገንዘባቸው ዓመት ከሞላው ከኪራይ ገንዘቡ ነው። ህንፃውን ለብቻው ከተመለከትን ግን ለንግድ የተዘጋጀ ስላልሆነ ዘካ የለበትም። ልክ እንደዚሁ የግልና ተከራይቶ የሚነዳቸው መኪኖችም ባለቤቱ የገዛቸው ለመጠቀሚያነት ስለሆነ ለንግድ እስካልቀረቡ ድረስ ዘካ የለባቸውም።

የመኪናው ባለቤት የመኪና ኪራይ ወይም በሌላ መልኩ የዘካ መነሻ የሚደርስ ገንዘብ ከተጠራቀመለትና እጁ ላይ እያለ ዓመት ከሞላው ያዘጋጀው ለቀለብም ይሁን ወይም ለጋብቻውም ይሁን ወይም መሬት ለመግዛትም አዘጋጀው ወይም እዳ ለመክፈልም አዘጋጀው ወይም ከዛ ውጪ ላለ አላማ ቢያዘጋጀው ዘካ ማውጣት ይኖርበታል። ይህም በዚህ መሰል ለተገኙ ገንዘቦች ዘካ ማውጣት ግዴታ መሆኑን የሚጠቁሙ ጥቅል ሸሪዓዊ ማስረጃዎች ስላሉ ነው።

ቀደም ብለን በዘረዘርነው ማስረጃ መሰረት ትክክለኛው

የዑለሞች አቋም እዳ ከዘካ እንደማያግድ ነው።

ልክ እንደዚሁ የየቲሞችና የእብዶች ገንዘብ ለዘካ መነሻ መጠን ከደረሰና አመት ከዘረ በብዙሃኑ ዑለሞች አቋም መሰረት ዘካ ማውጣት ግዴታ ይሆንባቸዋል። አመት ሲሞላ አስተዳዳሪዎቻቸው ለነርሱ ነይተው ማውጣት ግዴታ ይሆንባቸዋል። ይህም ጥቅል የሆኑ ሐዲሦች የሚጠቁሙት ሃሳብ ውስጥ ስለሚካተቱ ነው። ለምሳሌ በሙዓዝ (አላህ መልካም ስራውን ይውደድለትና) ሐዲሥ ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ወደ የመኖች በላኩት ጊዜ እንዲህ ማለታቸው፡

«إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ تُوْخَذُ مِنْ أَعْيَانِهِمْ وَتُرَدُّ فِي فُقَرَائِهِمْ».

"አላህ በነርሱ ላይ ከገንዘቦቻቸው መካከል ከሃብታሞቻቸው ተይዞ ለድሃዎቻቸው የሚሰጥ የምፅዋት ድርሻ ወስኖባቸዋል።"

ዘካ የአላህ ሐቅ ነው። ለማይገባው ሰው መስጠት አይፈቀድም። ዘካ ሰጪው መስጠቱን ለነፍሱ ጥቅም ማምጫ ወይም ጉዳት መከላከያ ወይም መስጠቱን ገንዘቡን መጠበቂያ ወይም ወቀሳን መከላከያ ማድረግ የለበትም። ይልቁንም ሙስሊም የሆነ ሰው ዘካ የሚቀበሉትን መርሶ ዘካ ስለሚገባቸው ብቻ ብሎ ለሚገባቸው ብቻ መስጠት ይገባዋል እንጂ ለሌላ ለምንም አላማ መስጠት የለበትም። ሲሰጥም ከጫንቃው ላይ

ተጠያቂነት እንዲነሳለት እና ትልቅ ምንዳና ምትክ እንዲገባው ተደስቶና መስጠቱን ለአላህ አጥርቶ መሆን ይገባዋል።

ጥራት የተገባው አላህ በተከበረው መጽሐፉ ዘካ የሚገባቸውን አካላት ገልጿቸዋል። የላቀው አላህ እንዲህ አለ፡

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

{ግዴታ ምጽዋቶች (የሚከፈሉት) ለድሆች፣ ለምስኪኖችም፣ በርሷም ላይ ለሚሠሩ ሠራተኞች፣ ልቦቻቸውም (በእስልምና) ለሚለማመዱት፣ ጫንቃዎችንም (በባርነት ተገዢዎችን) ነጻ በማውጣት፣ በባለ ዕዳዎችም፣ በአላህ መንገድም በሚሠሩ፣ በመንገደኛም ብቻ ነው። ከአላህ የተደነገገች ግዴታ ናት። አላህም ዐዋቂ ጥበበኛ ነው።} [አት ተውባህ፡ 60]

ይህኛ የተከበረች አንቀፅ በእነዚህ ሁለት ስሞች መጠናቀቃቸው ጥራት የተገባው አላህ ለባሮቹ እርሱ የባሮቹን ሁኔታ አዋቂ እንደሆነ፣ ከባሮቹ ማን ዘካ እንደሚገባውና እንደማይገባው ለማስገንዘብ፤ በድንጋጌዎቹና በውሳኔዎቹ እርሱ ጥበበኛ እንደሆነና አንዳንድ ሰዎች ዘንድ የጥበቡ ምስጢር ቢሰወርባቸውም ነገሮች ተገቢው በሆነ ስፍራ ካልሆነ በቀር እንደማያኖረው ለማስገንዘብ ነው። ይህም ባሮች በህግጋቱ እንዲረጋጉና

ለጥበቡ ታዛዥ እንዲሆኑ ነው።

አላህ እኛንም ሆነ ሙስሊሞችን እስልምናን መገንዘብን፣ ከረሱ ጋር ያለንን መስተጋብር እውነተኛ መሆንን፣ ወደ ሚያስደስተው ነገሮች መሸቀዳደምን፣ ቁጣውን ከሚያመጡ ነገሮች መጠበቅን እንዲገጥመን እንጠይቀዋለን።

የአላህ ሰላትና ሰላም ባሪያውና መልክተኛው በሆኑት በሙሐመድ እንዲሁም በቤተሰቦቻቸውና በባልደረቦቻቸው ላይ ይስፈን።

የእውቀታዊ ምርምር ተቋም ሊቀ መንበር

የፈታዋ፣ የደዕዋና የመምሪያም (ሊቀ መንበር) የሆኑት

የተከበሩ ሸይኽ ዐብዱልዐዚዝ ቢን ዐብደላህ ቢን ባዝ

ሁለተኛው መልዕክት

**የረመዲን ፆምና ረመዳንን በሰላት
የማሳለፍ ትሩፋቶችን እንዲሁም አንዳንድ
ሰዎች ዘንድ ከሚሰወሩ የተወሰኑ አንገብጋቢ
ህግጋቶችን ከማብራራት ጋር አዘጋጅቼዋለሁ።**

በአላህ ስም እጅግ በጣም ሩህሩህ በጣም አዛኝ በሆነው እጅምራለሁ፡

ከዐብዱልዐዚዝ ቢን ዐብደላህ ቢን ባዝ ይህንን መልዕክት ለሚያይ ሙስሊም ባጠቃላይ የተላለፈ መልዕክት፡ አላህ እኔንም እነርሱንም ወደ አማኞች መንገድ ያስገባን፤ እኔንም እነርሱንም ቁርአንና ሱናን ለመገንዘብ ይግጠመን! አሚን

የአላህ ሰላም እዝነትና በረከቱ በናንተ ላይ ይስፈን

ከዚህ በመቀጠል፡ ይህች ረመዲንን የመጸም፣ በሰላት የመቆምና ለእነዚህ መልካም ስራዎች የመሸቀዳደምን ትሩፋት እንዲሁም አንዳንድ ሰዎች ላያውቋቸው የሚችሉ የተወሰኑ ወሳኝ ህግጋቶችን ከማብራራት ጋር የተያያዘች አጠር ያለች ምክር ናት።

ከአላህ መልክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንደተረጋገጠው የረመዲን ወር መግባትን አስመልክተው ባልደረቦቻቸውን ያበስሩ ነበር። እንዲሁም (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) የእዝነት በርና የጀነት በር የሚከፈትበት፣ የጀሃነም በሮች የሚዘጉበትና ሰይጣናት የሚጠፈነጉበት ወር መሆኑንም

ይነግሯቸው ነበር። እንዲህ ይሉ ነበር፡

«إِذَا كَانَتْ أَوَّلَ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَتُحْتَأَبْوَابُ الْجَنَّةِ فَلَمْ يُغْلَقْ مِنْهَا بَابٌ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ فَلَمْ يُفْتَحْ مِنْهَا بَابٌ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ، وَيُنَادِي مُنَادٍ: يَا بَاغِيَ الْخَيْرِ أَقْبِلْ، وَيَا بَاغِيَ الشَّرِّ أَقْصِرْ، وَلِلَّهِ عُتَقَاءُ مِنَ النَّارِ، وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ».

"የረመዱን የመጀመሪያው ምሽት ሲሆን የጀነት በሮች ይከፈታሉ። ከጀነት በሮችም አንድም በር አይዘጋም። የጀሃነም በሮችም ይዘጋሉ። ከጀሃነም በሮች አንድም በር አይከፈትም። ሰይጣናትም ይታሰራሉ። አንድ ተጣሪም እንዲህ በማለት ይጣራል፡ አንተ መልካም ፈላጊ ሆይ! ወደ መልካም ዙር! አንተ መጥፎ ፈላጊ ሆይ! ተቆጥብ። አላህ ከእሳት ነፃ የሚያወጣቸው በሮች አሉት። ይህም በየሁሉም ምሽት ነው።"

(የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህም ብለዋል፡

«جَاءَكُمْ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ بَرَكَةٍ، يَغْشَاكُمْ اللَّهُ فِيهِ: فَيَنْزِلُ الرَّحْمَةُ، وَيَحْطُ الْخَطَايَا، وَيَسْتَجِيبُ الدُّعَاءَ، يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى تَنَافُسِكُمْ فِيهِ فَيَبْأِيهِ بِكُمْ مَلَائِكَتُهُ؛ فَأَرَوْا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا؛ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ».

"የረመዱን ወር የበረከቱ ወር መጣላቸው። አላህ በዚህ ወር በእዝነቱ ይሸፍናችኋል። እዝነቱን ያወርዳል። ወንጀሎችን

ይምራል። ዱዓን ይቀበላል። በዚህ ወር አላህ እሽቅድድማችሁን ይመለከታል። በመላእክቶችም ፊት ያወድሳችኋል። ለአላህ የነፍሳችሁን መልካም ነገር አሳዩት። እድለቢስ ማለት የዚህን ወር የአላህ እዝነት የተነፈገ ነው።"

(የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህም ብለዋል፡

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

"ረመዱንን አምኖበትና (ምንዳ እንደሚያገኝበት) አስቦ የጾመ ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል። ረመዱንን አምኖበትና (ምንዳ እንደሚያገኝበት) አስቦ (በሰላት) የቆመ ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል። ለይለቱል ቀደርን አምኖበትና (ምንዳ እንደሚያገኝበት) አስቦ (በሰላት) የቆመ ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል።"

(የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህም ብለዋል፡

«يَقُولُ اللَّهُ: كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، إِلَّا الصَّيَامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ؛ تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلِخُلُوفٍ فِيمَ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ».

"አላህ እንዲህ ብሏል፡ የአደም ልጅ ስራዎች ሁሉ ለርሱ ናቸው። ከጾም በቀር ባሉት መልካም እንደየስራዎቹ በአስር እስከ ሰባት መቶ እጥፍ እመነዳዋለሁ። ጾም ግን ለኔ ነው እኔው በርሱ እመነዳዋለሁ። በመጾሙ ስሜቱን፣ ምግቡንና መጠጡን ለኔ ብሎ ተወ። ለጾመኛ ሁለት ደስታዎች አሉት፡ (እነርሱም) ሲያፈጥር የሚደሰተውና ጌታውን ሲገናኝ የሚደሰተው ነው። የጾመኛ መጥፎ አፍ ጠረን አላህ ዘንድ ከሚስክ ሽታ የበለጠ ያውዳል።"

ረመዲን ላይ የመጾምና በሰላት የመቆምን ትሩፋት እንዲሁም በጥቅሉ መጾም የሚያስገኘውን ትሩፋት የሚጠቁሙ ሐዲሦች ብዙ ናቸው።

አንድ አማኝ የሆነ ሰው ለዚህ እድል መቻኮል ይገባዋል። እርሱም፡ አላህ የረመዲንን ወር እንዲያገኝ የዋለለትን ውለታን ነው። በዚህ ወር ወደ አምልኮ መቻኮል፣ ሀጢአቶችን መራቅ፣ አላህ ግዴታ ያደረገበትን ተግባራት በመፈፀም መታገል፣ በተለይ አምስቱን የግዴታ ሶላቶች በመስገድ ላይ መታገል ይገባዋል። ሶላት የእስልምና ምሰሶ ነው። ሶላት ከሁለቱ የምስክርነት ቃላቶች ቀጥሎ ትልቁ ግዴታ ነው። ሁሉም ሙስሊም ወንድም ሴትም ወቅቱን ጠብቆ፣ በመመሰጥና በመረጋጋት ሶላትን መስገድ ግዴታው ነው።

ወንዶችን በተመለከተ ካሉባቸው የሶላት ግዴታዎች መካከል አላህ በውስጡ ስሙ ከፍ እንዲልና እንዲወሳ ባዘዘው በአላህ ቤቶች ውስጥ በህብረት መስገድ አንዱ

ግዴታ ነው።

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿١٣﴾﴾

{ሶላትንም ደንቡን ጠብቃችሁ ስገዱ። ዘካንም (ግዴታ ምጽዋትን) ስጡ። (ለጌታችሁ) ከአጎንባሾች ጋርም አጎንብሱ።}

[አልበቀራህ: 43]

አላህ እንዲህም ብሏል:

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٣٨﴾﴾

{በሶላቶች (በተለይ) በመካከለኛይቱም ሶላት ላይ ተጠባበቁ። ታዛዦች ሆናችሁም ለአላህ ቁሙ።}

[አልበቀራህ: 238]

እንዲህም ብሏል:-

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾﴾

{ምእምናን ፍላጎታቸውን ሁሉ በእርግጥ አገኙ (ዳኑ)። 1 እነዚያ እነርሱ በስግደታቸው ውስጥ (አላህን) ፈረዎች። 2}

[አል-ሙእሚኑን: 1 - 2]

እንዲህ እስከሚለው ድረስ

﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿١﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ

يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣﴾﴾

{እነዚያም እነርሱ በስግደቶቻቸው ላይ የሚጠበቁ የሆኑት (አገኙ)። እነዚያ ወራሾች እነርሱ ናቸው። እነዚያ ፊርደውስን (ላእላይ ጀነትን) የሚወርሱ ናቸው። እነርሱ በእርሷ ውስጥ ዘውታሪዎች ናቸው።}

[አል-ሙአሚኑን: 9 - 11]

ነቢዩም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል:-

«الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ».

"በእኛና በነሱ መካከል ያለው ቃል ኪዳን ሰላት ነው። (በመሆኑም) ሰላትን የተወ ሰው በእርግጥ ክዷል።"

ከሰላት በመቀጠል ትልቁ ግዴታ ዘካን ማውጣት ነው። አላህ እንዲህ ብሏል:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ٥٦﴾

{አላህን ሃይማኖትን ለእርሱ ብቻ አጥሪዎች፣ ቀጥተኞች ኾነው ሊግገዙት፣ ሰላትንም አስተካክለው ሊሰግዱ ዘካንም ሊሰጡ እንጂ ያልታዘዙ ሲኾኑ (ተለያዩ)። ይህም የቀጥተኛይቱ (ሃይማኖት) ድንጋጌ ነው።}

[አል-በይናህ: 5]

አላህ እንዲህ ብሏል:

﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥٦﴾

{ሶላትንም አስተካክላችሁ ስንዱ። ዘካንም ስጡ። መልክተኛውንም ታዘዙ። ለእናንተ ይታዘንላችሁ ዘንድ።}

(አን ኑር 56)

ታላቁ የአላህ መጽሐፍና የተከበሩት መልክተኛ ሱና እንደሚጠቁሙት የገንዘቡን ዘካ ያላወጣ ሰው የትንሳኤ ቀን በርሱ ይቀጣል።

ከሶላትና ከዘካ ቀጥሎ ትልቁ ነገር ረመዲንን መጽም ነው። የረመዲን ወር ጾም በተከታዩ የነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) ንግግር የተጠቀሰ ከአምስቱ የእስልምና መሰረቶች መካከል አንዱ ነው።

«نَبِيِّ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ، وَحَجُّ الْبَيْتِ».

"እስልምና በአምስት ነገሮች ላይ ተገንብቷል፡- ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ አለመኖሩን እና ሙሐመድ የአላህ መልዕክተኛ መሆናቸውን መመስከር፣ ሶላትን ደንብና ሥርዓቱን ጠብቆ መስገድ፣ ዘካ መስጠት፣ የረመዳንን ወር መጽም እና ሐጅ ማድረግ (የአላህን ቤት መጎብኘት)።"

አንድ ሙስሊም የሆነ ሰው ጾሙንና ሶላቱን አላህ ክልክል ካደረጋቸው ቃላትም ይሁን ተግባራት መጠበቅ ግዴታው ነው። የመጽም ዋናው ግብ አላህን መታዘዝ፣ ክልከላውን አልቆ ማየት፣ ነፍስ አምላ኷ን ታዛ ስሜቷን እንድትፃረር

በማድረግ ላይ መታገል፣ አላህ የከለከለውን ከመፈፀም በመታቀብ ላይ ነፍስ እንድትታገስ ማለማመድ ነው። የጾም አላማ ምግብ፣ መጠጥና ሌሎችን የሚያስፈጥሩ ነገሮችን መተው ብቻ አይደለም። ስለዚህም ሶሊክ በሆነ ሐዲሥ ከአላህ መልክተኛ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንደተላለፈው እንዲህ ብለዋል፡

«الصَّيَّامُ جُنَّةٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَزُفْتُ وَلَا يَصْحَبُ، فَإِنْ سَابَهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ».

"ጾም ጋሻ ነው። አንዳችሁ የሚጾምበት ቀን የሆነ ጊዜ ውዳቂ ተግባርና ንግግር አይናገር። አይጮህም። ሰው ከተሰዳደበውም ወይም ከተጋደለው እኔ ጾመኛ ነኝ ይበል።"

(የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ማለታቸውም በሶሊክ ሐዲሥ ተላልፏል፡-

«مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ».

"ውሸትን መናገርና በውሸትና በመሃይምነት መተግበርን ያልተወ ሰው ምግቡንና መጠጡን መተውን አላህ ፈላጊ አይደለም።"

ከነዚህና ከሌሎችም ጥቅሶች የምንረዳው ጾመኛ የሆነ ሰው አላህ በርሱ ላይ እርም ያደረገበትን ነገሮች ሁሉ መራቅና አላህ በርሱ ላይ ግዴታ ያደረገበትን ነገሮች ሁሉ ተጠባብቆ መፈፀም ግዴታው እንደሆነ ነው። ይህንንም በማሟላቱ

ምህረት ማግኘቱ፤ ከእሳት ነፃ መሆኑና ጾሙና ሰላቱ ተቀባይነት ማግኘቱ ተስፋ ይኖረዋል።

እዚህ ጋር ግን የተወሰኑ ሰዎች የማያስተውሏቸው አንዳንድ ነገሮችን መጥቀስ ይኖርብናል።

ከነርሱም መካከል፡ አንድ ሙስሊም ለይዩልኝ፣ ለይስሙልኝ፣ ሰዎችን ተከትሎ ወይም ቤተሰቡንና የሃገሪቱን ሰዎች ተከትሎ ሳይሆን መጽም ያለበት የግዴታ በአላህ አምኖና ምንዳውን ፈልጎ ነው መጽም ያለበት። ይልቅ የግዴታ እርሱን ለጾም ያነሳሳውም አላህ በርሱ ላይ ጾምን ግዴታ ማድረጉን ማመኑና በዛ ጾሙ ጌታው ዘንድ ምንዳን ማሰቡ መሆን አለበት። ልክ እንደዚሁ የረመዲንን ምሽት በሰላት ማሰለፍ አንድ ሙስሊም አምኖበትና ምንዳውን ፈልጎ እንጂ በሌላ ምክንያት መሆን የለበትም። ስለዚህም ነው የአላህ መልክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ያሉት፡

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ».

"ረመዲንን አምኖበትና (ምንዳ እንደሚያገኝበት) አስቦ የጾመ ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል። ረመዲንን አምኖበትና (ምንዳ እንደሚያገኝበት) አስቦ (በሰላት) የቆመ ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል። ለይላቱል ቀደርን አምኖበትና (ምንዳ እንደሚያገኝበት) አስቦ (በሰላት) የቆመ

ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል።"

አንዳንድ ሰዎች ዘንድ ብያኔያቸው ከሚሰወሩ ነገሮች መካከል፡ ጾመኛ ሆኖ ያለምርጫው ቁስለት ወይም ነስር ቢያጋጥመው ወይም ትውከት ቢያመልጠው ወይም ውሃ ወደ ጉሮሮው ሾልኮ ቢገባ ወይም የቤንዚን ሽታ ጉሮሮው ጋር ቢሰማው እነዚህ ሁሉ ነገሮች ጾሙን አያበላሹም። ነገር ግን ሆን ብሎ ቢያስታውክ ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ስላሉ ጾሙ ይበላሻል፡

«مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَا قِضَاءَ عَلَيْهِ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَعَلَيْهِ الْقَضَاءُ».

"ትውከት ያሸነፈው ሰው ቀዲ የለበትም። ሆን ብሎ ያስታወከ ቀዲ አለበት።"

ሌላው አንዳንድ ሰዎች ላይ ከሚሰወሩ ብይኖች መካከል፡ ጾመኛው የጀናባን ትጥበት ፀሃይ እስክትወጣ ድረስ ማዘግየቱ፣ አንዳንድ ሴቶችም ከወር አበባ ከፈጅረ በፊት ይፀዱና የወር አበባ ወይም የወሊድ ደም ትጥበታቸውን ግን ፀሃይ እስኪወጣ ድረስ ማዘግየታቸው ነው። ትጥበታቸውን ፈጅረ እስኪወጣ ድረስ ማዘግየታቸው ከመጾም አይከለክልም። ስለዚህ መጾም ግዴታቸው ነው። ነገር ግን ትጥበቷን ፀሃይ እስክትወጣ ድረስ ማዘግየት አይፈቀድላትም። ይልቁንም ፀሃይ ከመውጣቷ በፊት ታጥባ ፈጅረ የመስገድ ግዴታ አለበት።

ልክ እንደዚሁ ጀናባ ላይ የሆነውም ትጥበቱን ፀሃይ ከወጣ በኋላ ለመፈፀም ማዘግየት የለበትም። ይልቁንም

ፀሃይ ከመውጣቱ በፊት ታጥቦ ፈጅሮ የመስገድ ግዴታ አለበት። በተለይ ወንድ ልጅ የፈጅሮ ሰላትን በጀመፃ ለመድረስ በፍጥነት የመታጠብ ግዴታ አለበት።

ጾምን ከማያበላሹ ነገሮች መካከል፡ የደም ምርመራ ማድረግና ለግሉኮስነት የማያገለግሉ መርፌዎችን መወጋት ነው። ነገር ግን ከተቻለ በላጩና ለጥንቃቄ ያህል ተመራጭ ይህንን እስከ ምሽት ድረስ ማዘግየት ነው። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ስላሉ ነው፡

«دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيبُكَ».

"የሚያጠራጥርህን ትተህ ወደማያጠራጥርህ አድርግ።"

(የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ማለታቸውም፡

«مَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ فَقَدْ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ».

"አሻሚ የሆኑ (የሚያምታቱ) ነገሮችን የተጠነቀቀ ሰው በርግጥም ሃይማኖቱንና ክብሩን ጠብቋል።"

አንዳንድ ሰዎች ዘንድ ብያኔያቸው ከሚሰወሩ ነገሮች መካከል፡ ሰላቱ ግዴታም ሆነ ሱና ሰላት ውስጥ አለመረጋጋት ነው። ከአላህ መልክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) የተዘገቡ ሶሊክ ሐዲሦች ሰላት ውስጥ መረጋጋት ከሰላት ማዕዘናቶች መካከል አንዱ እንደሆነና ባለመረጋጋት የተሰገደ ሰላትም ሰላት እንደማይባል ይጠቁማሉ። መረጋጋት ማለት ሰላት ውስጥ መርጋት፣ ሰላት

ውስጥ መመሰጥና ሁሉም መገጣጠሚያ አጥንት ወደቦታው እስኪመለስ ድረስ አለመቸኮል ማለት ነው። ብዙ ሰዎች በረመዲን ወር የተራዊሕን ሶላት ሳያገናዝቧትና ሳይረጋጉ ይልቁንም ጠቅ ጠቅ እያደረጉ በፍጥነት ይሰግዷታል። ይህ አሰጋገድ የተበላሸ በሆነ መንገድ የተሰገደ ነው። ሰጋጁም እንኳን ሊመነዳበት ወንጀለኛ ያደርገዋል።

አንዳንድ ሰዎች ዘንድ ብያኔያቸው ከሚሰወሩ ነገሮች መካከል፡ አንዳንድ ሰዎች የተራዊሕን ሶላት ከሀያ ረከዓ ማሳነስ አይፈቀድም ብለው ማሰባቸው፤ አንዳንዶች ደግሞ ከአስራ አንድ ወይም ከአስራ ሶስት ረከዓ መጨመር አይፈቀድም ብለው ማሰባቸው ነው። ይህ ሁሉ እሳቤ ያለአግባብ የመጣ እሳቤ ነው። እንደውም ማስረጃዎችን የሚፃረር ስህተት የሆነ እሳቤ ነው።

ከአላህ መልክተኛ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) የተዘገቡ ሶሊክ ሐዲሦች የምሽት ሶላት ሰፊ አማራጭ ያለው መሆኑንና መፃረር በማይቻል መልኩ የተገደበ ገደብ እንደሌለው ይጠቁማሉ። እንደውም ከነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንደተረጋገጠው በረመዲንም ሆነ በሌላ ጊዜ የምሽት ሶላትን አስራ አንድ ረከዓ አንዳንዴ አስራ ሶስት ረከዓ አንዳንዴ ከዛ በታችም ይሰግዱ ነበር። ስለምሽት ሶላት በተጠየቁ ጊዜም መልሳቸው አንዲህ ነበር፡

«مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمْ الصُّبْحَ صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً تَوَتَّرَ لَهُ مَا

"ሁለት ሁለት እያደረጋችሁ ስገዱ። አንዳችሁ ንጋት (ሱብሒ) ይወጣብኛል ብሎ ከሰጋ አንድ ረከዓ ይስገድ። ከዛ በፊት የሰገደውን ዊትር ታደርግለታለች።"

ሶሒክ በመሆኑ ላይ ተስማምተውበታል።

በረመዲንም ሆነ ከዛ ውጪ በቁጥር የተገደቡ ረከዓዎችን አላስቀመጡም። ለዛም ሶሒኮች በዑመር (አላህ መልካም ስራውን ይውደድለትና) ዘመን የሆነ ጊዜ ላይ ሀያ ሶስት ረከዓ ሰግደዋል። የሆነ ጊዜ ላይ ደሞ ሀያ አንድ ረከዓ ሰግደዋል። ይህ ሁሉ ከዑመር (አላህ መልካም ስራውን ይውደድለትና) እና በርሱ ዘመን ከነበሩ ሶሒኮች ተረጋግጦ እናገኘዋለን።

አንዳንድ ሰለፎችም በረመዲን ሰላሳ ስድስት ረከዓ ይሰግዱ እና በሶስት ረከዓ ዊትር ይጨርሱ ነበር። አንዳንዶቹ ደግሞ አርባ አንድ ረከዓ ይሰግዱ ነበር። ይህን ሁሉ ሸይኹል ኢስላም ኢብኑ ተይሚያ እና ሌሎችም ምሁራኖች አላህ ይዘንላቸውና ጠቅሰውታል። ይህ የተራዊክ ረከዓ ቁጥር ጉዳይ ሰፊ አማራጭ ያለው እንደሆነም ጠቅሰዋል። በተጨማሪም ቂርአቱን፣ ሩኩቡንና ሱጁዱን የሚያረዝም ሰው የረከዓውን ቁጥር ማሳነሱ በላጭ እንደሆነና ቂረአቱን፣ ሩኩቡንና ሱጁዱን ያሳነሰ ሰው ደግሞ የረከዓውን ቁጥር መጨመሩ በላጭ እንደሆነ ጠቅሰዋል። የሸይኹል ኢስላም አላህ ይዘንላቸውና የንግግራቸው ጭብጥ ይህ ነው።

የነቢዩን (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና)

ሱና ያስተነተነ ሰው በረመዲንም ሆነ ከረመዲን ውጪ ከነዚህ ሁሉ የረከዓ መጠን ለመስገድ በላጩ አስራ አንድ ረከዓ ወይም አስራ ሶስት ረከዓ መስገድ እንደሆነ ይረዳል። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈንና) በአብዛኛው የህይወታቸው ዘመን ከሰገዱት የረከዓ ቁጥር ጋር ስለሚገጥም፤ ሰጋጆችን ታሳቢ ያደረገ ለመመሰገንና ለመረጋጋትም የቀረበ ስላሆነ ነው። ጩምሮ የሰገደ ሰው ግን ምንም የሚጠላም ሆነ ችግር ያለው ነገር አልፈፀመም።

በረመዲን ወር ከኢማሙ ጋር የሰገደ ሰው ከኢማሙ ጋር አብሮ ካልሆነ በቀር ባያጠናቅቅ የተሻለ ነው። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈንና) እንዲህ ስላሉ ነው፡

«إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامٌ لَيْلَةً».

"ሰውዬው ኢማሙ እስኪያጠናቅቅ ድረስ ከኢማሙ ጋር አብሮ ለምሽት ሶላት ከቆመ አላህ ለርሱ ምሽቱን ሙሉ እንደቆመ ይፀፍለታል።"

ሙስሊሞች ባጠቃላይ በዚህ በተከበረ ወር የተለያዩ አምልኮዎች ላይ ትግል ማድረጋቸው የተደነገገ ተግባር ነው። በሱና ሶላቶች፣ ቂርአንን በማስተንተንና በመገንዘብ በመቅራት፣ ተስቢሕ፣ ተህሊል፣ ተሕሚድ፣ ተክቢር፣ እስቲግፋርና ሸሪዓዊ የሆኑ ዱዓዎችን በማብዛት፣ በመልካም በማዘዝ፣ ከመጥፎ በመከልከል፣ ወደ አላህ በመጣራት፣

ሚስኪኖችንና ድሃዎችን በመርዳት፣ ወላጆችን በመንከባከብ፣ ዝምድናን በመቀጠል፣ ጎረቤትን በማክበር፣ በሽተኛን በመጠየቅና በሌሎችም የመልካም ተግባር አይነቶች በመታገል ማሳለፍ ይገባዋል። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) ቀደም ብለን በጠቀስነው ሐዲሥ እንዲህ ስላሉ ነው፡

«يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى تَنَافُسِكُمْ فِيهِ فَيُبَاهِي بِكُمْ مَلَائِكَتَهُ؛ فَأَرَوْا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ خَيْرًا؛ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ فِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ».

"በዚህ ወር አላህ ወደ እሽቅድድማችሁ ይመለከታል። እናንተንም መላእክቶች ፊት ያወድሳችኋል። ለአላህ የነፍሳችሁን መልካምነት (በይፋ) አሳዩት። እድለቢስ ማለት የዚህን ወር የአላህ እዝነት የተነፈገ ነው።"

እንዲሁም ከነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ማለታቸውም ተዘግቧል፡

«مَنْ تَقَرَّبَ فِيهِ بِخُصْلَةٍ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ كَانَ كَمَنْ أَدَّى فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ، وَمَنْ أَدَّى فِيهِ فَرِيضَةً كَانَ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ».

"በዚህ ወር በአንዳች መልካም ነገር ወደ አላህ የተቃረበ ሰው ከዚህ ወር ውጪ ግዴታ እንደፈጸመ (አይነት ምንዳ) ይመነዳል። በዚህ ወር አንድ ግዴታን የፈጸመ ሰው ከዚህ ወር ውጪ ሰባ ግዴታዎችን እንደፈጸመ (አይነት ምንዳ) ይመነዳል።"

እንዲሁም ሶሊሕ በሆነ ሐዲሥ ነቢዩ (የአላህ ሶላትና

ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል:

«عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً، أَوْ قَالَ: حَجَّةً مَعِيَ».

"በረመዲን ወር የምትደረግ ዑምራ ከሐጅ ጋር ትስተካከላለች። ወይም ከኔ ጋር አብሮ ሐጅ ከማድረግ ጋር ትስተካከላለች።"

በዚህ በተከበረ ወር በመልካም ስራ አይነቶች መሸቀዳዎና መወዳደር የተደነገገ መሆኑን የሚጠቁሙ ሐዲሦችና የሶሐቦች ንግግር በርካታ ናቸው።

አላህን እኛንም ሆነ መላ ሙስሊሞችን ውዴታው ለሚገኝበት ነገር እንዲገጥመን፣ ጸማችንንና ሰላታችንን እንዲቀበለን፣ ሁኔታችንን እንዲያስተካክልልን፣ ሁላችንንም ከአጥማሚ ፈተናዎች እንዲጠብቀን እንጠይቀዋለን። ልክ እንደዚሁ ጥራት የተገባውን አላህ የሙስሊሞችን መሪዎች እንዲያስተካክል፣ ቃላቸውን በእውነት ላይ የተሰበሰበ እንዲያደርግልን እንጠይቀዋለን። እርሱ ለዚህ ባለቤትም ቻይም ነውና።

ወስሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱሏሂ ወበረካቱህ (የአላህ ሰላም፣ እዝነትና በረከት በናንተ ላይ ይሁን)

ማውጫ

ዘካና ፆምን የሚመለከቱ አጠር ያሉ መልዕክቶች.....	2
የመጀመሪያው መልዕክት:.....	2
ዘካን የተመለከተ አንገብጋቢ ጥናት:.....	2
ሁለተኛው መልዕክት	15
የረመዲን ፆምና ረመዳንን በሰላት የማሳለፍ ትሩፋቶችን እንዲሁም አንዳንድ ሰዎች ዘንድ ከሚሰወሩ የተወሰኑ አንገብጋቢ ህግጋቶችን ከማብራራት ጋር አዘጋጅቼዋለሁ።	15

هدية
HÄDIYAH

The Encyclopedia of Ar-Rahman's Guests

Selected material for Pilgrims and Um-rah teaching it
in languages of the world.

